

**МЕТОДИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ОЦІНКИ СИНЕРГЕТИЧНИХ
ЕФЕКТІВ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ КОМУНАЛЬНИХ
ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ**

О. В. Димченко, д-р екон. наук, доцент;

Ю. Г. Ільяшенко, аспірантка,

*Харківський національний університет міського господарства
ім. О. М. Бекетова,*

вул. Революції, 12, м. Харків, 61002, Україна;

E-mail: juliya-ilyashenko@yandex.ua

У статті обґрунтовано доцільність використання оцінки проявів синергетичних ефектів сумісного управління грошовими потоками від звичайної господарської та інвестиційно-проектної діяльності комунальних підприємств в контексті підвищення їх інвестиційної привабливості. Проаналізовано основні групи методів оцінки ефектів синергії. Виявлено необхідність модифікації існуючих методів у відповідності з принципами синергетичної концепції економіки.

Ключові слова: *синергетична концепція економіки, інвестиційна привабливість, синергетичний ефект, комунальне підприємство, інституційні перетворення.*

ВСТУП

Трансформаційні процеси, що супроводжують ринкове реформування житлово-комунального господарства протягом більш ніж двадцяти років, потребують проведення відповідних інституційних перетворень як галузі в цілому, так і на рівні підприємств. В свою чергу, процес перетворення повинен бути забезпечений фінансовими потоками та інвестиційними ресурсами. Багатовекторність даного процесу, на сучасному етапі економічного розвитку комунальних підприємств, надає найбільшій важливості процесу прийняття стратегічних управлінських рішень. Останні повинні включати три основних елементи: підвищення ефективності управління комунальними підприємствами; пріоритетну орієнтацію на підвищення якості надання послуг населенню; підвищення інвестиційної привабливості підприємств.

В даному контексті одним з актуальних завдань постає вибір оптимальної форми та методичного апарату здійснення перетворень в галузі комунального господарства, що відповідав би сучасним вимогам аналізу та враховував би оцінку означених вище трьох елементів.

Найбільш доцільним з точки зору розуміння природи трансформаційних змін, що відбуваються в галузі, та застосування новітніх методів дослідження економічних процесів реформування житлово-комунального господарства є застосування синергетичної теорії економіки. Означена теорія найбільш детально описує стадію переходу системи зі стану «буття» до іншого якісно нового стану «буття» категорією «становлення», а також має найбільший потенціал в контексті кількісної оцінки якісних змін системи, що описується категорією «синергетичний ефект».

В умовах перманентної потреби залучення інвестиційних ресурсів, ключової ролі набуває вивчення синергетичного ефекту сумісного управління грошовими потоками від господарської та інвестиційно-проектної діяльності підприємств. Дослідження синергетичного ефекту надає можливість проілюструвати потенційному інвестору механізм руху інвестиційних потоків протягом дії інвестиційних проектів, а також гарантії джерела отримання очікуваних дивідендів. Застосування на практиці властивостей синергетичного ефекту, в даному контексті, суттєво підвищить рівень прозорості процесу інвестування в галузі. Всі перелічені вище аспекти, поруч із показниками ефективності управління грошовими потоками є важелями впливу на інвестиційну привабливість комунальних підприємств.

Практичним доказом необхідності вивчення методичного апарату синергетичної теорії економіки є факт об'єднання двох комунальних підприємств у м. Харків: КП «ВТП «Вода» і КП «Харківкомуночиствод» в єдине водопровідно-каналізаційне підприємство КП «Харківводоканал». Такий вид інтеграції характеризується як родове горизонтальне злиття підприємств, що супроводжується об'єднанням окремих сфер діяльності, із забезпеченням прояву синергетичного ефекту. Враховуючи соціальну значимість діяльності комунальних підприємств, обґрунтованість обраного вектору розвитку є необхідною умовою прийняття подібних рішень, виходячи з цього виникає практична необхідність оцінки як позитивного, так і негативного синергетичного ефекту.

Дослідженням сутності підходів до оцінки синергетичних ефектів присвячено численні наукові праці закордонних та вітчизняних вчених, в тому числі Б. Л. Кузнецова, Г. А. Семенова та О.С. Богма, О. М. Гребешкової, А. И. Агеева, Б. В. Куроедова, Р. Метьюза, О. В. Сандарова, О. В. Сергеева, С. В. Валдайцева, О. В. Тарасової, Н. Ю. Яськової, Д. В. Москвічева. Однак недослідженими залишаються аспекти концептуальної відповідності існуючих методів сутності синергетичної теорії економіки, а також механізми практичного застосування методів оцінки ефектів синергії інституційних перетворень підприємств комунальної сфери в контексті підвищення їх інвестиційної привабливості.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є науково-методичне обґрунтування необхідності модифікації існуючих методів оцінки синергетичного ефекту інституційних перетворень підприємств комунального господарства з метою прийняття оптимальних стратегічних рішень, в тому числі в аспекті управління інвестиційними потоками.

Для досягнення поставленої вище мети необхідно вирішити ряд наступних завдань:

- 1) проаналізувати існуючі групи методів оцінки синергетичних ефектів та їх відповідність концептуальній складовій синергетики;
- 2) провести аналіз придатності використання існуючих методик оцінки синергетичного ефекту для підприємств комунальної галузі з точки зору інформативності для потенційного інвестора;
- 3) розробити систему критеріїв модифікації методів для досягнення поставлених задач оцінки синергетичних ефектів в комунальній сфері з урахуванням управління інвестиційними потоками.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В рамках вирішення поставлених задач, необхідно проаналізувати існуючі методи означеної оцінки не тільки в аспекті обґрунтування доцільності прийняття стратегічних рішень, але й у контексті врахування їх інформативності для потенційного інвестора. В процесі аналізу було виявлено ряд концептуальних проблем:

а) відсутність визначених підходів до оцінки синергетичного ефекту:

- з одного боку методи, що враховують синергетичний ефект об'єднання підприємств відносять до підходів оцінки злиття та поглинання компаній та ототожнюються з ними.

Загальні недоліки використання цієї групи методів (до якої відносять метод минулих операцій, метод компанії-аналога, метод галузевих коефіцієнтів, метод прямої капіталізації доходу, метод дисконтування грошового потоку, метод чистих активів, метод ліквідаційної вартості) *для оцінки синергетичного ефекту інституційних перетворень комунальних підприємств*: не відповідають галузевим особливостям діяльності комунального підприємства; не дозволяють оцінити джерела синергії; не враховують ефектів від сумісного управління потенційними джерелами появи синергетичних ефектів.

- з іншого – ототожнюють з процесами оцінки інтеграційного ефекту, не виокремлюються в специфічні групи.

Загальні недоліки використання цієї групи методів (до якої відносять фінансовий метод, порівняльний аналіз бізнес-процесів, матрично-операційний метод, метод професора Робіна Метьюза [1], виробничо-стратегічний метод) *для оцінки синергетичного ефекту інституційних перетворень комунальних підприємств*: мають рекомендаційний характер придатний тільки для стратегічного планування; мають суттєві обмеження, що стосуються складності та великої вірогідності розрахункової похибки попроцесної оцінки ефектів синергії; не надають можливості для аналізу руху інвестиційних потоків; мають недостатній рівень інформативності для потенційного інвестора.

б) сутнісна невідповідність існуючих методик оцінки синергетичного ефекту синергетичній концепції економіки в аспекті:

- розуміння змісту поняття «синергетичний ефект»;
- оцінки локалізації прояву синергетичних ефектів.

Таким чином, використання означених методів не є концептуально виправданим з точки зору синергетичної теорії економіки та суттєво ускладнюється як специфікою діяльності підприємств комунальної сфери, так і особливостями мети проведення подібних розрахунків для комунальних підприємств (наприклад: необхідності врахування інтересів потенційних інвесторів) [7].

Ряд з означених методів не відображає за своїм змістом головного принципу синергетики ($2+2>4$), тобто необхідним є виокремлення специфічних методів, що, безпосередньо, підлягатимуть класифікації згідно принципів синергетичної концепції економіки для реалізації її методичного потенціалу в комунальній сфері.

В результаті подальшого дослідження було проаналізовано також ряд специфічних методів оцінки синергетичного ефекту об'єднання підприємств:

- метод розрахунку коефіцієнту корпоративного розвитку;
- метод оцінки інтеграційного ефекту за матрицею «функції управління – структура інтеграційного ефекту – елементи структури підприємства»;

- метод розрахунку ефекту синергії на основі дисконтування грошових потоків;

- метод оцінки скорочення витрат при спільному веденні операцій.

Мета проведення подібного аналізу для підприємств комунальної галузі на сучасному етапі економічного розвитку складається з двох компонентів:

- надати обґрунтування прийняття управлінського рішення з приводу доцільності об'єднання, враховуючи період часу необхідний для отримання результату від проведених заходів;

- надати можливості аналізу отримання синергетичного ефекту від руху грошових потоків з урахуванням реалізації потенційних інвестиційних проектів.

Аналіз придатності використання перелічених вище методик для підприємств комунального господарства доцільно представити у вигляді таблиці.

Таблиця 1 – Теоретико-методичний аналіз ефективності використання методик оцінки синергетичного ефекту для підприємств комунальної галузі

Назва методики	Сутність методики	Придатність застосування методики для підприємств комунальної галузі
1	2	3
Метод розрахунку коефіцієнту корпоративного розвитку	<p>Коефіцієнт синергетичної ефективності корпоративного розвитку було запропоновано з метою оцінки ефективності інвестиційної діяльності з точки зору системно-синергетичного підходу до розвитку підприємства. Він характеризується відношенням кількісної оцінки прояву синергетичного ефекту до витрат на його досягнення:</p> $K_{C_{e3}} = \frac{C_{e3}}{Z_{e3}} = \frac{\Delta EP * e^r}{\Delta [K^2 + L^2 + M^2 + T^2 + R^2 \dots]} \quad (1)$ <p>де C_{e3} - економічна оцінка синергетичного ефекту; Z_{e3} - витрати на реалізацію синергетичного ефекту; ΔEP - зміна економічного результату внаслідок керуючих дій з формування синергетичних ефектів; e^r - нелінійна функція, яка відображує інтегральну організаційну спроможність корпорації до розвитку; r - параметр аттрактору домінуючої траєкторії. Витрати на формування синергетичного ефекту вчений запропонував визначати на основі нелінійної виробничої функції, враховуючи витрати - капіталу (K); - праці (L); - матеріальних ресурсів (M); - інтелектуальних (нематеріальних) активів (I); - сприйнятливості інновацій (R). Показники, характеризують, на скільки відсотків зростає ефективність виробництва при зміні відповідного фактора на 1% при постійному значенні решти факторів ефективності [4]</p>	<p>В теоретичному аспекті зору застосування даної методики є виправданим, методика є універсальною, через те що описує концептуальну логіку управління проявами синергізму. Водночас, з практичної точки зору, це є головним недоліком й робить формулу не придатною для проведення практичних економічних розрахунків на окремо взятому підприємстві, в тому числі й комунальному. В даному аспекті слід відмітити, що описовий характер розрахункового інструментарію властивий переважній більшості методик, присвячених дослідженню синергетики. До того ж, істотним недоліком є відсутність прогностичної складової, тобто показника, що враховував би часовий аспект прояву синергетичного ефекту. В свою чергу значення саме цього параметру може стати вирішальним у прийнятті управлінського рішення. З точки зору інформативності для інвестора даний підхід не має практичного значення саме через свій описовий характер</p>

Продовження табл. 1

1	2	3
Розрахунок ефекту синергії на основі методу оцінки інтеграційного ефекту за матрицею «функції управління – структура інтеграційного ефекту – елементи структури підприємства»	<p>Метод передбачає поетапне проведення розрахунків: постійний моніторинг потенційних джерел прояву ефектів інтеграції, результати якого фіксуються у тривимірній матриці, з наступними координатами:</p> <ul style="list-style-type: none"> – складові функції управління, – складові структури інтеграційного ефекту, – елементи структури підприємств, які задіяні в процесі інтеграції. <p>Вимір здійснюється із застосуванням бальної системи оцінювання. Наступним етапом є переведення бальних результатів до індексної системи, що нівелює несумісні розмірності з метою проведення подальших розрахунків. При цьому для кожного прояву синергії вводиться визначений експертним методом коефіцієнт вагомості (з огляду на вплив ефекту на ефективність основної діяльності підприємства). Розрахунок інтеграційного ефекту проводиться за запропонованою формулою:</p> $I_s = \sum r_i I_{sin} + \sum r_j I_{em} + \sum r_k I_{opt}, \quad (2)$ <p>де, I_s – сумарний інтеграційний ефект; I_{sin}, I_{em}, I_{opt} – складові інтеграційного ефекту: синергії, появи системної властивості, усунення дублювання - відповідно; r_i, r_j, r_k – коефіцієнти вагомості складових інтеграційного ефекту [6]</p>	<p>З точки зору відображення концептуальної сутності синергетичних ефектів представлений метод є найбільш об'єктивним та доцільним, через те, що максимально повно охоплює як джерела виникнення синергетичних ефектів та і інтеграційний ефект від сумісного управління ними, а, з огляду на використання в процесі розрахунків системи індексів, є найбільш інформативним та надає найбільш придатну для аналізу інформацію. Проте при більш детальному розгляді методу виявляється суттєве обмеження, пов'язане з тим, що в рамках даного методу до аналізу включають операційні фактори та не враховують зміни ефективності руху грошових потоків, які супроводжують ці операції, внаслідок проведених інтеграційних процесів.</p> <p>Враховуючи низьку ефективність управління грошовими потоками підприємств комунального господарства, це обмеження стає суттєвим недоліком використання даної методики.</p> <p>Крім того, необхідне доопрацювання матричної моделі з точки зору суперадитивності, що дозволить включити до аналізу інвестиційну складову в аспекті інтеграційної оцінки інвестиційної діяльності підприємств з управлінням портфелем інвестиційними проектами</p>
Розрахунок ефекту синергії на основі методу дисконтування грошових потоків (часто відносять до доходного підходу)	<p>Згідно даного підходу кількісний вимір синергетичного ефекту виражається через результат приросту грошових потоків (виручка, економія на витратах, податок на прибуток, капіталовкладення, інвестиції в оборотний капітал). Розрахунок проводиться за формулою:</p> $\Delta V = V_{synergy} = \sum_{i=1}^n \frac{\Delta FCFE_i}{(1+re)^i}, \quad (3)$ <p>де $\Delta FCFE$ (free cash flow to equity) - потік грошових коштів, що, в свою чергу, розраховується за формулою:</p> $\Delta FCFE = \Delta S - \Delta C - \Delta T - \Delta NWC - \Delta Capex + \Delta Debt,$ <p>ΔS - приріст виручки; ΔC (costs) - економія на витратах; ΔT (tax) - економія на податку на прибуток; ΔNWC (net working</p>	<p>Даний метод в загальній бізнесовій практиці відносять до найбільш об'єктивних (стосовно вартісної оцінки бізнесу) та повним (має найбільше охоплення джерел формування синергетичних проявів і витрати на проведення інтеграційних процесів). Водночас, можна поставити під сумнів об'єктивність доходного підходу через притаманну процесу дисконтування необ'єктивність результатів та ймовірнісний характер прогностичних розрахунків параметрів окремо взятого грошового потоку, рівень ставки дисконтування. Таким чином, на виході можуть бути значні викривлення прогностичних результатів. Перевагою даного методу є доволі прозорий та зрозумілий механізм розрахунків для інвестору, бо враховує параметри грошових потоків, що використовуються при розрахунку показників, що мають вплив на оцінку інвестиційної привабливості</p>

	capital) - економія на інвестиціях в оборотний капітал;	
--	---	--

Продовження табл. 1

1	2	3
	<p>ΔCapital (capital expenditure) - економія на капіталовкладеннях; ΔDebt - зміна чистого боргу (з урахуванням фінансової синергії); r (return) - дохідність акціонерного капіталу [3]</p>	<p>В аспекті доцільності застосування в комунальній сфері, зокрема оцінки вище згаданого об'єднання підприємств ВКГ, треба зауважити, що врахування деяких параметрів не є доречними. Наприклад, приріст виручки не є прямим наслідком саме злиття комунальних підприємств, бо не має прямого впливу на аудиторію споживачів, і т.ін. Розрахункова формула не може бути застосована при проведенні аналізу для підприємств ВКГ у початковому вигляді і потребує певної модифікації. До того ж, на нашу думку, до даного методу необхідно критично підійти з концептуальної точки зору синергетики. В даному аспекті не є виправданим називати отриману економію синергетичним ефектом взаємодії. Логіка розрахунку економії зводиться до 2+2=4, і не відображує синергетичної залежності 2+2>4</p>
<p>Метод оцінки скорочення витрат при спільному веденні операцій</p>	<p>За даним методом Г. А. Семенов та О. С. Богма пропонують визначити синергетичний ефект кластору як інтегрованої системи, що включає всі елементи системи (підприємство, його постачальників та споживачів, науково-дослідних центрів, освітніх організацій, що готують майбутні кадри і т.д.). При цьому синергетичний ефект інтеграції розраховується за наведеною вихідною формулою.</p> $CCEt = CEMt + CEPrt + CEVt + CEKt + CEOt + CEOEt + CEDt + CEKPt \quad (4)$ <p>де CCEt – сумарний синергетичний ефект кластера на момент часу t; CEMt – синергетичний ефект масштабів; CEPrt – синергетичний ефект продажів; CEVt – синергетичний ефект підвищення ефективності управління; CEKt – синергетичний ефект капіталів або фінансово-інвестиційний синергізм; CEOt – синергетичний ефект оптимізації оподаткування; CEOEt – синергетичний ефект операційної економіки; CEDt – синергетичний ефект диверсифікації; CEKPt – синергетичний ефект за рахунок комбінування ресурсів [5]</p>	<p>Характерною рисою запропонованого методу є висока модифікаційна гнучкість, тобто можливість застосування у будь-якій галузі. Гнучкість розрахункових параметрів формули дозволяє враховувати саме ті сфери діяльності підприємства, де очікується прояв синергетичного ефекту та адаптувати під конкретно поставлену мету. Недоліком даного підходу є те, що він не вирішує проблем стосовно складності кількісного вираження цих ефектів. З точки зору інформативності для інвестора розрахунки можуть надати дані про ефективність управління на підприємстві, що може вплинути на думку інвестора стосовно рівня інвестиційної привабливості підприємства тільки опосередковано. Істотною перевагою даного методу є те, що зроблена спроба акцентування на факторі часу, проте в даному випадку мова йде про акцент на «моменті часу», а не на тривалості або тенденції. Однак в конкретному випадку, коли новостворене підприємство повноцінно функціонує період замалий для проведення аналізу результатів об'єднання, то даний метод розрахунку на момент часу є найбільш доцільним для застосування</p>

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про недоцільність їх використання у вихідному вигляді для аналізу підприємств комунального господарства. Існуючі методики потребують модифікації як з точки зору відповідності концептуальним принципам синергетики, так і в аспекті специфічних особливостей етапу економічного розвитку комунальних підприємств, обумовлених трансформаційними процесами в галузі.

Виходячи з даних висновків, виявляється необхідність розробки системи критеріїв, за якими повинна проходити процедура модифікації існуючих методик та адаптація їх розрахункових механізмів поставленій меті. Наприклад, система подібних критеріїв для підприємств комунального господарства обумовлена необхідністю виявлення синергетичного ефекту з точки зору підвищення інвестиційної привабливості, має наступний вигляд:

- сутнісна відповідність принципам синергетичній концепції економіки (перманентний критерій для усіх розрахунків для підприємств будь-яких галузей);
- інформативність для потенційного інвестору з точки зору надання можливостей зробити висновки про інвестиційну привабливість комунальних підприємств;
- аналітичні можливості в аспекті оцінки синергетичного ефекту сумісного управління грошовими потоками комунальних підприємств від звичайної та інвестиційно-проектної діяльності;
- врахування локального характеру проявів синергетичних ефектів, тобто врахування всіх можливих джерел виникнення як синергетичного, так і диссинергетичного ефектів;
- врахування часового аспекту та прогностичних можливостей при здійсненні розрахунків, тобто пріоритет надається розрахункам за період, а не на конкретно взятий момент часу, через довго тривалість трансформаційних процесів.

Враховуючи вище викладене, треба відзначити, що проведення модифікаційних заходів за означеними критеріями необхідно здійснювати в рамках методик, що мають найбільшу еластичність до адаптаційних процесів, потребує найменшу кількість змін, що дозволить мінімізувати можливу розрахункову похибку. Проте остаточний висновок щодо ефективності застосування методу можливо зробити тільки на основі емпіричного дослідження та оцінки відповідності отриманих результатів заданій меті дослідження.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження виявило, що в теоретичному плані синергетична концепція економіки має найбільший потенціал для використання в комунальній сфері як з точки зору обґрунтування вектору розвитку підприємств, так і внутрішньої оптимізації управління грошовими потоками в контексті підвищення їх інвестиційної привабливості. З іншого боку, в методичному аспекті практичного застосування виникають складнощі в практичній оцінці ефекту, обумовлені наступним: специфічними особливостями галузі функціонування окремо взятих підприємств; різного набору елементів організаційних структур підприємств, що об'єднуються; специфікою цілей проведення даної оцінки для окремо взятої галузі.

Також в ході дослідження була виявлена необхідність розробки специфічної класифікації методів, спрямованих на оцінку синергетичного ефекту інституціональних змін у галузі, як інструментів визначення оптимального вектору розвитку підприємства. Дослідження довело, що отождоження методів оцінки ефективності злиття компаній та методів врахування інтеграційних ефектів не є виправданим з концептуальної точки зору синергетичної теорії економіки. Це обґрунтовується практичною втратою в процесі оцінки частини реального прояву синергетичного ефекту та відсутності передбачених в самій методиці механізмів нівелювання недоліків.

Результати дослідження придатності використання методів оцінки синергетичних ефектів комунального господарства виявили недосконалість розрахункових механізмів існуючих методик, які не дозволяють отримати аналітичну інформацію, що відповідає меті проведення подібного дослідження на підприємствах конкретно взятої галузі. В даному контексті, специфікою комунального господарства є необхідність врахування інвестиційної складової в процесі проведення розрахунків, що дозволить проілюструвати прояв синергетичного ефекту інтеграції грошових потоків діяльності підприємства та інвестиційних потоків, підвищуючи рівень прозорості та інвестиційної привабливості комунальних підприємств.

Розробка системи критеріїв проведення модифікації розрахункового апарату існуючих методик є необхідною умовою комплексного підходу, що дозволить провести адаптаційні заходи найбільш відповідним чином згідно мети дослідження та специфіки обраної галузі.

Оскільки жодна з розрахункових формул запропонованих методик не може бути використана у вихідному вигляді, модифікація існуючих розрахункових механізмів є найоптимальнішим шляхом врахування специфічних аспектів, в тому числі й виявлення джерел підвищення інвестиційної привабливості для підприємств комунального господарства.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження, можна дійти наступного висновку: вибір найпридатнішого для модифікаційних змін розрахункового механізму, його модифікація згідно з розробленою системою критеріїв для підприємств комунального господарства, дозволить досягти найбільшої прозорості та інформативності проведених розрахунків з точки зору як і внутрішнього використання, так і надання інформації зовнішнім користувачам, в тому числі інвесторам, в аспекті підвищення інвестиційної привабливості.

SUMMARY

METHODOLOGICAL POTENTIAL OF SYNERGISTIC EFFECTS ASSESSMENT OF UTILITY ENTERPRISES INSTITUTIONAL CHANGES IN THE ASPECT OF THE INCREASE OF THEIR INVESTMENT ATTRACTIVENESS

O.V. Dymchenko, I. G. Ilyashenko,
Kharkiv National University O.M. Beketov,
12., Revolucii Str., 61002, Kharkiv, Ukraine
E-mail: juliya-ilyashenko@yandex.ua

In the paper presented the usefulness of synergistic effects evaluation of ordinary enterprise cash flows and investment cash flows co-management in order to increase enterprise investment attractiveness are justified. The main groups of methods used to assess the effects of synergy have been analysed. The need for existing methods modification, in accordance with the principles of economy synergetic concept has been identified..

Keywords: *synergetic concept of economy, investment attractiveness, synergistic effects, utility enterprises, institutional transformation.*

РЕЗЮМЕ

МЕТОДИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ОЦЕНКИ СИНЕРГЕТИЧЕСКИХ ЭФФЕКТОВ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ КОММУНАЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНТЕКСТЕ ПОВЫШЕНИЯ ИХ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ

Е. В. Димченко, *д-р экон. наук, доцент;*

Ю. Г. Ильяшенко, *аспирантка,*

Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова,

ул. Революции, 12, г. Харьков, 61002, Украина;

E-mail: juliya-ilyashenko@yandex.ua

В статье обоснована целесообразность использования оценки проявлений синергетических эффектов совместного управления денежными потоками от обычной хозяйственной и инвестиционно-проектной деятельности коммунальных предприятий в контексте повышения их инвестиционной привлекательности. Проанализированы основные группы методов, используемых для оценки эффектов синергии. Выявлена необходимость модификации существующих методов в соответствии с принципами синергетической концепции экономики.

Ключевые слова: *синергетическая концепция экономики, инвестиционная привлекательность, синергетический эффект, коммунальное предприятие, институциональные преобразования.*

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методология стратегической матрицы / А. И. Агеев, Б. В. Куроедов, Р. Мэтьюз, О. В. Сандаров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.inesnet.ru/institute/director/ageevint/?mode=show_news&id=3343
2. Ивашковская И. Слияния и поглощения: ловушки роста / Ирина Ивашковская // Управление компанией. – 2008. – № 7. – С. 26–29.
3. Кузнецов Б. Л. Эффективность корпоративного развития / Б. Л. Кузнецов // Экономическая синергетика: ответы на вызовы и угрозы XXI века. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://refdb.ru/look/2535619.html>
4. Семенов Г. А. Створення кластерних об'єднань в умовах нової економіки / Г. А. Семенов, О. С. Богма. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – 244 с.
5. Созинова И. В. Управління інтеграційним ефектом / И. В. Созинова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/437>
6. Сухарев О.С. Синергетика инвестиций. / О.С. Сухарев. – М.: Финансы и статистика; ИНФРА-М, 2008. – 368 с.
7. Яськова Н.Ю. Синергия инвестиций: проблемы, поиски, решения: монография / Н. Ю. Яськова. – Москва:из-во МГСУ, 2012. - 256 с.

Надійшла до редакції 1 грудня 2013 р.